

Bønn i fiendeland – hva betyr det å be?

Bønnen er en melding mellom Gud og hans allierte og medkjempere i fiendeland (Gordon)

Dr. Dagfinn Solheim, tidl. underviser Kobe Evangelical Lutheran Seminary og Fjellhaug
Inernasjonale Høgskole
dagfinnsolheim@gmail.com

Resumé

Jesus selv lærte oss å be: FADER VÅR. Dette gir oss et perspektiv på bønn. Vi henvender oss til Han som har all makt i himmel og på jord. Vi kan føle oss trygge når vi ber til den allmektige, som også ser til den hjelpeløse. I bønnen er det plass både for de gode og de vonde opplevelsene. I Fadervår er en av bønnene: *Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde.* I Salmene hører vi om bønn om befrielse: *Før min sak mot troløse folk! Fri meg fra mennesker som farer med svik og ondskap!* (Salme 143,1).

Mange bønner i Bibelen uttrykker *klage og nød*, på den andre siden har bønnen mye *takk og lovprisning*.

Vi finner i hovedsak tre typer bønn i Bibelen: (1) Den første formen for bønn er å ha samfunn med Gud. Å tilbe ham og prise ham for hans storhet og verdighet (1 Tim 2,1-4). *Jeg formaner dere framfor alt til å bære fram bønn og påkallelse, forbønn og takk for alle mennesker.* (2) Den andre formen for bønn er våre ønsker og begjæringer, og om noe vi trenger eller vil befris fra. (3) Den tredje formen er forbønn. Forbønnen går ut til våre nærmeste og videre ut til hele verden. Dette er bønnens toppunkt. Nøden blir også karakterisert som hjelpeløshet. Han bøyer seg ned og hører våre rop. "Hjelpeløsheten er bønnens egentlige hemmelighet og drivende kraft." (Hallesby 1927, 19) I denne artikkel vil jeg gjennomgå de tre typer av bønn samt vad som kjennetegner bønn.

Keywords

kamp, lidelse, det (den) Onde, lovprisning, bønnesvar

Hva betyr det å be?

Det enkle svaret er at bønn er å lukke opp for Jesus. Når Hallesby taler om Bønnens vesen og spør: Hva er det å be? Så svarer han med bibelverset i Åp 3,20: *Se, jeg står for døren og banker. Om noen hører min røst og åpner døren, vil jeg gå inn til ham og holde måltid, jeg med ham og han med meg.* Han synes dette er nøkkelen som åpner døren for meg inn til bønnens verden. Mange bedehus har et

maleri som uttrykker dette. Se for eksempel Misjonshuset i Gjerdrum. For at vi skal kunne be rett, må vi åpne døren slik at Jesus kan komme inn til oss. Bønn og hjelpeløshet hører uløselig sammen. Selvhjulpenheten er det som hindrer bønningen. Bergprekenen understreker dette: *Salige er de som er fattige i ånden, for himmelriket er deres. Og Salige er de ydmyke, for de skal arve jorden...*

Også Martin Luther taler om bønn:

”løft øynene mot himmelen og si i all korthet: Å himmelske Far, jeg er en arm og uverdigg synder og ikke verd at jeg løfter mine øyne og hender opp til deg eller opplater min munn og ber. Men fordi du har befalt oss alle å be og lovet at du vil høre oss skal vi fortsette å be. ”bønningen om tilgivelse er selve nerven i en kristens bønneliv” (Roth 2004, 17).

At vi blir i ham og han i oss, det vet vi fordi han har gitt oss sin Ånd (1 Joh 4,13). Vi må be i tro. Alt er mulig for den som tror. Men tro er ingen prestasjon. Det er å komme til Jesus. "Ditt navn, o Jesus, lokker meg At jeg skal skynde meg til deg" (Sangboken 1994, nr. 5)

Tre former for bønn

1. Dette er den første av de tre formene for bønn: å *bli forenet med Jesus*. Vi kan påkalle Herrens navn. *Kom, Herre Jesus*. Dette er inngangen til å være sammen med Jesus. Vi nevner tre måter å være sammen med Jesus på. Den første er å åpne døren for ham. Ja, Hallesby sier at å be er å lukke Jesus inn. Og han siterer fra Jes 65,24: *Før de roper, skal jeg svare, mens de ennå taler, vil jeg høre*. Hallesby kaller også bønningen for ”sjelens åndedrett”. Åndedrettet fungerer fordi vi er omgitt av luft. På samme måten er vi omgitt av den treenige Gud. Bønningen er sjelens åndedrett som slipper Kristus inn i våre liv. Spurgeon sier: ”Vær sammen med Guds folk, men framfor alt mye alene sammen med Jesus!” (Spurgeon 1950, 17) Det er å åpne hjertedøra for Jesus.

Ordet sier at om jeg åpner døren vil Jesus gå inn til oss. Han kommer også til oss i nattverden. ”Han vil gå inn og holde måltid eller nattverd med oss”. Å lukke Jesus inn er ikke minst å lukke ham inn i vår nød. *Han som virker i oss med sin kraft og kan gjøre uendelig mye mer enn det vi ber og forstår* (Ef 3,20). Jesus lærte oss å be. Denne bønningen, Herrens bønn begynner slik: *Vår Far i himmelen! La navnet ditt helliges* (Matt 6,9).

Hallesby nevner også slangene i ørkenen. Gud tok dem ikke bort, men Moses reiste opp en kopperslange. Den som så på slangen fikk leve. Da ba de Moses om å be til Herren om å ta slangene bort fra dem! Men Gud gjorde ikke det. Men Moses fikk beskjed om å lage en kobberslange. Den som så på den skulle leve. Dette minner oss om korset. Gud tok ikke bort det onde i verden, men Han gav oss noe som kunne gi oss livet og redde oss fra forbannelsen. Det var Jesus som tok bort forbannelsen og gav oss livet – ja, evig liv.

Det er greit å ha en balanse i bønningen mellom faste bønner og egne bønner. Faste bønner er ofte godt gjennomtenkt og tar av Bibelens skatter. Det er noen som bruker Salmene som sin bønnebok. Jeg minnes at Øivind Andersen ofte gjorde det. Han kunne jo også mye av Bibelen utenat.

Salmene har også ondskap som et tema: *Gud, hjelp meg til min rett. Før min sak mot troløse folk! Fri meg fra mennesker som farer med svik og ondskap!* (Salme 43,1). Mange av Salmene er klagesalmer, der vi klager vår nød for Gud. *En klage for den hjelpeløse når han blir kraftløs og vil øse ut sin klage for Herren* (Salme 102,1). Det går også an å ha spesielle bønner for hver ukedag. Da kan vi gå litt i dybden, utenom det vi ellers ber om/for. *Stol alltid på ham, dere folk, øs ut deres hjerter for ham! Gud er vår tilflukt* (Salme 62,9).

2. Den andre formen for bønn er *begjæring* eller ønske. Det handler om det som ligger oss på hjertet. *Vær ikke bekymret for noe! Men legg alt dere har på hjertet, fram for Gud. Be og kall på ham med takk* (Fil 4,6). Hvorfor og hvor lenge er ord som går igjen i Salmene.

Hvorfor skjer det som er vondt og vanskelig i livet. Det kan også være et spørsmål til Gud: Hvorfor griper du ikke inn? Det kan ligge en fortvilelse i dette. Dersom Gud er god, kjærlig og omsorgsfull, hvordan kan da dette skje? Slik har jeg hørt mange tenke og argumentere. Vi kommer tilbake til dette under kampen i kristenlivet.

Veivalgene vi møter i livet er også tider der bønnen er viktig. Mange kan vitne om Guds ledelse. Svarene kan komme gjennom venner, drømmer og ved å legge alt i Guds hånd. Det er godt å få visshet i slike valg. Det er viktige bønnesvar å få. Her kan vi også tale om viktigheten av bønn. ”I fred vil jeg legge meg ned og sove. For du HERRE lar meg hvile trygt.” Så minner også Ordet til oss om å være utholdende i bønn: *Vær brennende i Ånden, tjen Herren, vær glade i håpet, tålmodige i motgangen, utholdende i bønnen* (Rom 12,11-12).

3. Den tredje formen for bønn er *forbønnen*. Vi skal be for Paulus og alle de hellige. Det vil i dag si at vi skal be for arbeiderne, både i Norge og på misjonsmarken. Vi kan også be om arbeidere, fordi høsten er stor (Matt 9,37-38). Vi skal også be for prester og lærere, samt styresmakter. Vi må også be om gode lokale ledere, både heime og ute. Vi ber om at Gud må gi oss nådegaver, og at disse blir brukt.

Og ikke minst skal vi be for slekt og familie, samt venner og naboer der vi bor. Forbønnen er jo den bønnen som når lengst ut og som betyr så mye, ikke minst i misjonsarbeidet. En kvinne i Norge ble om natten minnet om å stå opp og be for en kvinne i Etiopia. Misjonærene kunne fortelle at den natten denne kvinnen i Norge ba, da kom forandringen, og kvinnen i Etiopia fikk igjen livet i gave.

Slik kan vi be for misjonsarbeidet i Asia og Japan der jeg har vært. Faktisk kan Facebook være oss til hjelp. Vi kan følge misjonærer og nasjonale ledere og kristne i deres arbeid. Slik blir bønnen konkret. Det gjelder både gleder og utfordringer. Forbønnen kjenner ingen grenser. Vi kan også be for de som arbeider i såkalte ”lukkede land”.

Bønnen når også inn til folk i land som har få eller ingen kristne. Bønnen kan gi Gud et fotfeste i Norge og i andre land. Bedende mennesker gir Gud et fotfeste. Tenk på at våre bønner er med å gi Gud fotfeste. Kristus har seiret over døden, han er seirer herren. Tenk at du skal få formidle dette til

andre. Bønnen er Guds kraft til frelse og til våre liv. Gud trenger kristne mennesker for å fullføre sin frelsesplan. Den største kraften som er lagt i våre hender, er bønn. Og veksten starter i lønnkammeret og i bønn. Det går også an å lage lister med navn og situasjoner. Jeg bruker også en hovedsak, som jeg spesielt ber for på spesielle ukedager. Da kan en gå litt mer i dybden på et emne denne dagen

Alene i lønnkammeret og sammen med andre

Hver morgen kan vi gå inn i lønnkammeret. Der kan vi lukke Jesus inn i våre smerter og våre gleder. Vi kan også legge fram for Gud vår forbønn for familie og venner. Men forbønnen kan også nå ut til andre land i verden, særlig der vi har misjonærer og samarbeide med en kirke.

Vekkelse

Matt 18,19: *Dersom to av dere her på jorden blir enige om å be om noe, hva det enn er, skal de få det av min Far i himmelen.* Ordet som blir brukt på gresk her er symfoni – blir enige om. Dr. Edwin Orr er spesialist på vekkelser over hele verden. Ofte har han sett at før en vekkelse er det noen som blir enige om å be om nettopp dette. Han har nettopp ut fra dette ordet i Matteus sett at det er tale om en symfoni. Gud legger det inn i hjertet til to eller flere mennesker å be om vekkelse. Gud er dirigenten, og når han dirigerer blir det en samstemt bønn, og Gud svarer på denne bønningen. Han har sett dette i Øst-Afrika, England, USA og flere andre land, også i Norge har vi hatt flere store vekkelser. Se her også min artikkel «Awakenings» 1972.

I Apostelgjerningene hører vi om vekkelse, i kapitel 2 og kapitel 4. I kapitel 4 står det at taleren, Peter, ble fylt av Den hellige ånd. Det sentrale i budskapet han forkynner er v.12: *Det finnes ikke frelse i noen annen, for under himmelen er det ikke gitt menneskene noe annet navn som vi kan bli frelst ved.* Navnet er Jesus Kristus, nasareeren. I kapitel 4 hører vi også om felles bønn. De ba til Gud med ett sinn og én stemme (sml. Matt 18,19). I denne forbindelse taler Hallesby om bønnens arbeid. Og alt arbeid krever tid.

Vi kan be om en verdensvekkelse, eller for enkelte land der vi kjenner til misjonsarbeidet. Vi kan også be for et lands omfattende vekkelse. I Apostelgjerningene står det om hvordan vekkelsen bredte seg, *og dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og helt til jordens ender* (Apg 1,8). Det skulle begynne i Jerusalem, det lokale stedet der vi bor. Det betyr lokale forbedere som ber for sin bygd eller by. Og videre til enkeltmennesker.

Vi kan også alle be om bønnens ånd. Herren legger til enhver tid de som blir frelst til menigheten eller forsamlingen. Det viktigste arbeidet utfører vi i bønn. Det er kraft i bønningen. Bønnens arbeid er forutsetningen for alt annet arbeid i Guds rike. En av årsakene til et svakt bønneliv, kan være at en ikke umiddelbart ser svaret (sml. «Det er svar underveis»). (se også ”Bønnesvar” senere i artikkelen). Bønnen må være en del av vårt arbeidsprogram. Og slikt arbeid krever en plan og målbevissthet. Det krever også at vi tror på bønn og bønnens virkning. Det er fienden som vil hindre oss i å be og han forstyrrer bønningen. Selv har jeg et hovedtema for fem dager i uken. Da kan en gå litt mer i dybden denne dagen.

Det som særpreger bønner i verden i dag - kampen

Hallesby har to kapitler om "Bønnens kamp." Han spør også: "Hvorfor skal det følge så mange lidelser med det å be? Han sier videre at bønnelivet blir den skyteskive som Satan retter sine beste og fleste våpen mot" (Hallesby 1927, 84). Han bruker Mark 14,38: *Våk og be om at dere ikke må komme i fristelse!* Som utgangspunkt for dette kapitlet. Han taler også om "en forbønn som former seg som en kamp." Han sier at bønner har en sentral plass i kristenlivet. Derfor setter også Satan sine beste og fleste våpen inn mot bønner (Hallesby 1927, 84). Han vil hindre oss i å be.

1. Hvorfor skal bønner også fokusere på det negative? Salmene fokuserer både på gleden ved å være Guds barn og nøden, de mange Hvorfor? og Hvor lenge? i Salmene. Vi har mange salmer som kalles klagesalmer. HERRE hør mine ord. Lytt til min klage! (Salme 5,1-3). Og, en bønn for den hjelpeløse når han blir kraftløs og vil øse ut sin klage for HERREN. *Gud, hjelp meg til min rett. Før min sak mot troløse folk! Fri meg fra mennesker som farer med svik og ondskap!*

Fra NT kan vi ta med Jesu bønn i Getsemane: Jesus sier: Sett dere her mens jeg går bort og ber: *Min sjel er tyngt til døden av sorg.* Jesus ber også om at dette "begeret" må gå meg forbi. *Men ikke som jeg vil, bare som du vil* (Matt 26,36-44). Og i brevlitteraturen: *Da Jesus levde som menneske, bar han fram bønner og nødrops, med høye skrik og tårer, til ham som kunne frelse ham fra døden, og han ble bønnhørt fordi han var gudfryktig* (Hebr 5,7-10).

Klagene kan være over fryktelige ting som skjer, over en selv eller over samfunnet. Et eksempel er det som skjedde i Betlehem etter Jesu fødsel og flukten til Egypt: *I Rama hørt skrik, gråt og høylytt klage.* Dette gjaldt barnemordet i Bethlehem. Herodes sendte ordre om at alle guttebarn under to år skulle drepes.

I dag er det også slike historier og grusomheter mot barn, ungdom og voksne. Dette er den verden vi lever i også i dag. Det kan også være mer dagligdagse ting som skjer. De gresktalende jødene kom med klager mot de hebraisktalende. Her er det klage over forskjellsbehandling som går på språk og kultur. Det gjaldt særlig de svakeste, nemlig enkene. Også fra barna kommer det klagerop (Jerm 48,4).

Jakob kommer med en formaning til oss om ikke å komme med anklager mot hverandre (Jak 5,9). Klage nevnes som noe negativt. Vi skal være fornøyde med det vi har (nøysomhet). Men noen ganger er det viktig å gi uttrykk for klage, særlig overfor Gud. Job måtte lide både vel og lenge. Han sier det slik i 10,1: *Nå gir jeg min klage fritt løp.* Jesus taler også om klage: *Vi sang klagesanger, men dere ville ikke sørge eller gråte* (Matt 11,17; Luk 7,32). Det er lett for oss mennesker å skjule det som er vondt og vanskelig. Ingen av oss er perfekte, og da trenger vi ikke skjule det som kjennes vondt. Vi kan åpne oss for mennesker vi kjenner godt, men særlig er det viktig å åpne seg for Gud i bønner. I bønner er det lov å klage og rope ut sin fortvilelse, men det er også lov å glede seg (Matt 11,17).

Det fins mange sanger og salmer i Sangboken 1994 som taler om Kamp og seier. 413-482. Nr. 414:

Alltid freidig når du går Veier Gud tør kjenne,
Aldri redd for mørkets makt! Stjernene vil lyse,
Med et Fadervår i pakt Skal du aldri gyse.

2. Den som har sin glede i HERRENS lov *er lik et tre plantet ved rennende vann. De gir frukt i rett tid* (Salme 1). Dette har med den første typen bønn å gjøre, nemlig å ha samfunn med Gud. Samfunn med Gud har vi når vi leser og fordyper oss i Guds ord, er sammen med Guds folk og nyter Hans legeme og blod i nattverden. Og, ikke minst i bønner. Det gjelder personlig bønn og bønn i fellesskap med andre. Bibelen omtaler dette som å være plantet ved rennende bekker. Den som er plantet der, kan utdypes med det som sies i Apt. Det er det vi omtaler som de fire b-ene: apostlenes lære (Bibelen), fellesskapet (broderskapet), brødsbrytelsen (nattverden) og bønnene (Apg 2,42).

Gleden, å glede seg i Herren er også forbundet med tilbedelse og takk. I 2. Krøn 29,30 står det: *og de sang lovsanger med stor glede og bøyde seg ned i tilbedelse*. Det står nesten 300 ganger om glede og sammensetninger med glede i Bibelen. Et tema vi møter både i GT og NT. I Fil 4,4 sier Paulus: *Gled dere alltid i Herren!* Vi legger merke til at det står gled dere i Herren. Det er ikke noe vi kan gjøre av oss selv. Dette blir ytterligere understreket av at vi ”alltid” skal glede oss i Herren. Noe av grunnen til dette finner vi i fortsettelsen: *Vær ikke bekymret for noe. Men legg alt dere har på hjertet, fram for Gud, Be og kall på ham med takk*.

Her er det tale om tilbedelse og bønn. Når vi legger bekymringene fram for Gud, skal Guds fred som overgår all forstand, bevare våre hjerter og tanker i Kristus Jesus. Denne gleden gjelder ikke bare oss. Men alt som er til glede, også for andre, – legg vinn på det! Når vi får gleden i tanker og hjerte, vil dette også bli andre til del. Noen mennesker søker bare ”det jordiske” (Fil 3,19). Men vi har vår borgerrett i himmelen. Og borgere av himmelen gjør Guds vilje. Vi er små og skrøpelige. Derfor trenger vi bønner i Jesu navn. ”Han skal forvandle vår skrøpelige kropp (Fil 3,21). *For at dere kan eie min glede i fullt mål* (Joh 17,13).

Gleden er også ofte knyttet til jubel. Noen steder står disse ordene sammen: Bryt ut i jubel, datter Sion! Rop av glede, Jerusalems datter! Og David sier det slik: *Du lar dem drikke av din gledes bekk* (Salme 36,9). Denne gleden gjør også noe med oss: *Glede i hjertet gjør ansiktet vennlig* (Ordsp 15,13), og *Glede i hjertet gir god helse* (Ordsp 17,22). Og Forkynneren sier: *Jeg sa i mitt hjerte: Gå nå og prøv gleden og nyt det som er godt!* (Fork 2,1). Det står om de første kristne at de hadde en hjertelig glede. Og senere står det at de ble fylt av glede. I Rom hører vi at de kristne hadde fred og glede i Den hellige ånd. Og de ble fylt av all glede og fred i troen. De troende som har fred med Gud får også glede i Herren.

Ja, Paulus sier det slik: *Jeg er blitt rikelig trøstet og har overflod av glede, midt i all vår nød* (2 Kor 7,4). Og Paulus sier også i det samme brevet: *Derfor gleder vi oss når vi er svake*. ”Vi burde finne

vår egen historie liksom full av vitnesbyrd om Guds godhet og trofasthet som hans ledelse med dem som har gått foran oss” (Spurgeon 1950, 14) Spurgeon henviser til Salme 103,2 *Min sjel, lov Herren og glem ikke alle hans velgjerninger!*

Til gleden hører også takken og lovprisningen: *Jeg vil takke Herren av hele mitt hjerte* (Salme 111,1). Og i Salme 92,2 *Det er godt å takke Herren og lovsynge ditt navn, du Høyeste*. Naturlig nok er det mye takk også i NT, 2 Kor 4,15: *...for at nåden skal bli stor og få takken til å stige fra så mange flere – til Guds ære*. Vi ser at når nåden blir stor for oss, vil også takken komme. Dette er en viktig del av det kristne livet og også i bønner. Vi får legge av den byrden (klagen) vi måtte ha og får leve i Guds nåde og tilgivelse. Da blir også bønner et godt sted å være. Ja, Bibelen taler om takkebønn – også i forbindelse med et måltid. Vi må også huske på at det er den hjelpeløse som drives til bønn og til Jesus.

Takk alltid Gud, Faderen, for alle ting i vår Herre Jesu Kristi navn, (Ef 5,20). Lovsangen er til og for Gud, den uttrykker takk og tilbedelse. Det er et gjensvar på det glade budskap. Bibelen har også mye av lovsang, takk og tilbedelse til Gud. Lovsangen blir frigjort når vi tror evangeliet, når vi tror vi i Jesus har en fullstendig renselse fra all synd. Å tilbe i ånd er de løste hjerters tilbedelse. *La oss derfor ved ham alltid bære fram lovprisningsoffer til Gud, det er: frukt av lepper som priser hans navn* (Hebr 13,15).

Lovsang er også et våpen i troens strid. Luther mente musikken var skapt av Gud for å love og prise Ham. Luther sier også: «Hvis noe ondt tilstøter deg, så grip til lovprisning av Gud. (Aland 1974, 171) Halleluja er sammensatt av Ja=JHVH (GUD) og halal som betyr å lovprise Gud. Mye av gudstjenesten er preget av det ordet. *Alt som i meg er skal prise hans hellige navn* (Salme 103,1).

Lovprisning vil føre øynene bort fra oss selv og til Jesus. Han som skapte oss i sitt bilde og har all makt i himmelen og på jorden. Det å lovprise Gud gjør at våre tanker føres bort fra oss selv og vår selvsentretthet, og det å synes synd på oss selv. Martin Luther sier det slik: Når jeg ikke kan be, kan jeg likevel synge. Lovprisning fører Guds makt inn i våre liv. Når vi priser Gud, husker vi også på hans velgjerninger. *Du skal ofre lovsang til Gud, oppfylle dine løfter til Den høyeste. Kall på meg på nødens dag, så vil jeg utfri deg, og du skal gi meg ære* (Salme 50,14-15). Vi kan også velsigne Gud for hans frelse og hans velgjerninger. Velsignelse kan gå begge veier: Gud velsignet folket sitt, og vi vil velsigne deg og gjøre navnet ditt stort (1 Mos 12,2). Abraham får høre at i ham skal alle folkeslag på jorden velsignes (18,18). *Velsigne Herren, min sjel! Alt som i meg er, velsign hans hellige navn. Velsigne Herren min sjel! Glem ikke alt det gode han gjør*.

3. Disse to ytterpunktene (klage og lovsang) har sin bakgrunn i at denne verden ligger i det onde. Verden er nemlig i en krigstilstand. *Bønn er en melding mellom Gud og hans allierte og medkjempere i fiendeland* (Gordon 1998, 37) Bibelen sier også at verden ligger i det onde (Joh 7,7). Og Paulus sier i Gal 1,4: *Fri oss ut fra den onde tiden vi nå lever i*. Jesus seiret ved sin død og oppstandelse. Han er seierherren. Og vi står på hans side når vi tror på ham og lever i hans nærvær. Men Satan er likevel tilstede i denne verden og prøver å virke gjennom mennesker som hører på ”denne verdens gud”.

Jorden og det som fyller den er Herrens (Sal 24,1 og 10). Men likevel prøver Satan å friste oss og lokke oss i en snare.

«Du Satan, du er vred, og har din snare spunnet
Å fange meg dermed, Men Jesus har deg bundet»

Slik taler Per Nordsletten i klartekst (Sangboken 1994, nr. 418): Satan er vred og prøver å friste og fange mennesker også i dag. Men mot Jesus og hans nåde og tilgivelse er han maktesløs. Gud sier: Kall på meg på nødens tunge dag. Og jeg vil utfri deg!

Ordet begjær brukes ennå i Bibelen. Det betyr lyst til det onde. "Kjødets lyster som er ferdige til som krutt å fatte ild så snart en gnist faller deri" (Rosenius). Ja, kjødet begjærer! Men Ånden begjærer også (Brandtzæg 1951, 46). "Ånden rører seg i oss med makten av himmelkrefter." Og Brandtzæg sier videre: "Åndens kamp imot kjødet volder lidelse." Og "midt i kampen gir Gud oss salige hvilestunder. Vi smaker og ser at Herren er god." Se Fil 4,7: *Og Guds fred, som overgår all forstand, skal bevare deres hjerter og tanker i Kristus Jesus.*

Skriftemål og bønn. Gjerdrum kirke hadde vi «Felles skriftemål» på Bots- og bønnedag. Til selvprøvelse var De 10 bud og Syndsbekjennelse. Presten sier:» La oss bøye oss for Gud og bekjenne våre synder.» og Vær meg nådig, Gud i din trofasthet. Slett ut mine overtredelser i din store barmhjertighet. Så blir det vekslings mellom prest og menighet (menigheten i kursiv): Gjør meg ren og fri for skyld, *og rens meg for min synd!* For mine overtredelser kjenner jeg, *min synd står alltid for meg.* Mot deg *alene* har jeg syndet, *det som er ondt i dine øyne, har jeg gjort.* Så får du rett når du taler, *og står der ren når du feller dom.* Ja, jeg kom til verden med skyld, *med synd ble jeg til i mors liv.* Se, du vil ha sannhet i menneskets indre, *så lær meg visdom i hjertets dyp.* Rens meg fra synd med isop, *vask meg, så jeg blir hvitere enn snø.*

I Gal 5 hører vi om «Livet i Ånden». Vi får høre om Åndens frukt, men også om kjødets gjerninger: hor, umoral utskeielse, avgudsdyrkelse, trolldom, fiendskap, strid, sjalusi, sinne, selvhevdelse, stridigheter, splittelser, misunnelse, fyll, festing og mer av samme slag. Kanskje noen av disse treffer oss. Da kan vi legge det som treffer oss fram for Gud. Da blir en full tilgivelse og nåde levende for oss. La meg oppleve fryd og glede, la de lemmene du knuste få juble. Skjul ditt ansikt for mine synder, og utslett all min skyld! (Salme 51,3-11).

Salmenes bok og bønn

Salmenes bok er også en bønnebok. Den begynner i kapitel 1 med ordene: *Den som har sin glede i Herrens lov og grunner på hans lov dag og natt. Han er lik et tre plantet ved rennende vann.* I Salmene hører vi både om klage og nød, men også om takk, glede og lovprisning, gjerne i samme salmen. *HERRE, du som frelser meg, jeg roper til deg dag og natt* (Salme 88,1). *De hjelpeløse skal spise og bli mette* (Salme 22,27). Salme 23 kalles hyrdesalmen: *Han gir meg nytt liv...* Her står det også at jorden er full av Herrens godhet (Salme 33,5). *Jeg ventet og håpet på Herren. Han bøyde seg til meg og hørte mitt rop. Han drog meg opp av fordervelsens grav.. Han satte mine føtter på fjell* (Salme 40).

Salme 51 taler om lovbrudd og bønn om renselse og bønn om et rent hjerte. *Bare hos Gud er jeg stille...* (Salme 62). Her hører vi også om misjon: La din frelse bli kjent blant alle folkeslag – la folkeslag glede seg og juble (Salme 67). *Men jeg blir alltid hos deg, du har grepet min høyre hånd* (Salme 73,23). *Fortell blant folkeslag om han herlighet, blant alle folk om hans under!* (Salme 96,3). I Salme 103 hører vi om å velsigne Herren og ikke glemme alt det gode han gjør. Vår hjelp er i Herrens navn, han som skapte himmel og jord. Salme 139 taler om ransakelse og om å bli ledet på evighetens vei! Halleluja! Lovsyng Gud i hans helligdom! Lov ham for hans store velde...Alt som har ånde, skal lover Herren. Halleluja! (Salme 150)

Hvem har herredømmet over jorden?

Og Gud gav menneskene herredømmet over jorden, over dens liv og dens krefter (1 Mos 1,26-28; Salm 8,7, Hebr 2,8). Men menneskene gav herredømmet fra seg til en annen, han som er en fyrste som kalles Satan, Guds motstander og fiende, eller denne verdens fyrste. Menneskene var og er ulydige. Gud vil at jorden skal komme tilbake til sin opprinnelige tilstand. Han sendte Jesus til jorden for å føre den tilbake til sin opprinnelige tilstand. I åpenbaringen hører vi om en ”ny himmel og en ny jord” (Åp 21). *Den som seirer, skal få dette i arv, og jeg vil være hans Gud, og han skal være min sønn*, I GT hører vi om Noa og hans tid. Folket levde et liv som var preget av det onde. Vi hører om at ondskaper øker på jorden. Men selv om Jesus har seiret over død og grav, så har ikke Satan gitt opp kampen. Han nekter å anerkjenne at han er slått, og han nekter å overgi seg. Men vi har også løfter når det gjelder dette: *For han som er født av Gud, bevarer han, så den onde ikke kan røre ham* (1 Joh 5,18).

Derfor er bønn også en kamp, en åndelig kamp, en kamp mot denne verdens fyrste. Satan er beseiret, men nekter å innrømme det. Altfor mange ting også i vår tid viser dette. Ondskaper finnes og er tilstede både i samfunn og i enkeltpersoner. I Efeserne kapittel 6 blir vi derfor oppfordret til å ta på Guds fulle rustning. Dette er ikke en oppfordring til å ta oss sammen og kjempe hardere. Det handler om å bli sterke i Herren, i hans veldige kraft. Denne rustningen trenger vi for å stå imot ”djevelens listige knep”. *Denne kampen er ikke mot kjøtt og blod, men mot makter og åndskrefter*. En tid hadde efeserne levd på denne verdens vis. De lot seg lede av ”herskeren i himmelrommet”. Det er den ånd som er virksom i de ulydige. *Vi fulgte lystene i vårt eget kjøtt og blod og lot oss lede av det og av våre egne tanker* (Ef 2,3).

Denne prosessen er en vei fra død til liv. Gud gjorde oss levende med Kristus. Bønnekampen er en kamp fra død til liv. *For av nåde er dere frelst, ved tro. Det er ikke deres eget verk, men Guds gave. Det hviler ikke på gjerninger, for at ingen skal skryte av seg selv* (Ef 2:9). Men det finnes en rustning som kan beskytte oss. Den består av sannhetens belte, rettferdighetens brynje, sko på føttene (fredens evangelium), troens skjold (som kan slukke alle den ondes brennende piler), frelsens hjelm og Åndens sverd som er Guds ord. *Gjør alt dette i bønn, og legg alt fram for Gud! Be alltid i Ånden! Våk og hold ut i bønn for alle de hellige*. Rom 13 taler også om kampen mellom mørke og lys. Vi blir oppfordret til å ”kle oss i lysets rustning”.

«Du kan seire over og binde Satan» (Duewel 1986, 129/kapitel 17) Se også Matt 12,28-29. *Dersom det er ved Guds Ånd jeg driver ut de onde åndene, da har jo Guds rike nådd fram til dere.* Den onde kan bindes. Det er syndige mennesker som er fanget av Satan for å gjøre hans vilje (2 Tim 2,26). Mennesker holdes fanget så de kan gjøre den ondes vilje. Men de kan våkne av rusen og komme seg ut av djevelens snare.

Ved Guds ånd kan vi glede oss i Kristi seier på Golgata. «Kristi seier er en fullstendig seier. (Duewel 1986, 132) «Vi kan glede oss i Kristi suverene autoritet og allmektige makt.» Det er fullbrakt, sier Jesus på korset. Seieren er fullstendig, og vi kan få syndenes forlatelse og seier i Jesu navn. Derfor kan vi be i Jesu navn. Og Guds ord sier: Be, og du skal få (Joh 16,23-24). Og da blir gleden fullkommen. Rustningen er klar (Ef 6,10ff). Her hører vi også om Åndens sverd, som er Guds ord. Når vi får del i Jesu seier kan vi gå videre i håp og takke for og prise hans seier og hans navn. Duewel har også her en overskrift som lyder: «Through Christ, You Can Defeat Satan.» eller «Gjennom Kristus kan du seire over Satan.»

Bønn og faste:

I GT ble det ropt ut til spesielle fastedager: 2 Krøn 20,3; Joel 1,14. Dette gjaldt særlig i vanskelige tider og når fiender truet dem. Det er kong Josjafat som lyser ut en faste over hele Juda. Jødene var helt maktesløse. Men så stod levitten Jahasiel frem og sa: *Lytt alle judere og dere som bor i Jerusalem, og du kong Josjafat! Så sier Herren: Vær ikke redde og mist ikke motet av denne store styrken, for dette er ikke deres kamp, men Guds.* Etter dette seiret judeerne over den store styrken som kom mot dem. Ester var også i stor fare, men hun ba jøden Mordekai om å lyse ut en faste, som varte i tre dager. Da løste situasjonen seg for Ester og hele det jødiske folket. Det hebraiske ordet for faste betegner fasten som et uttrykk for at sjelen ydmykt bøyer seg under den hellige Gud (Hallesby 1927, 107). Det mest vanlige var at Guds folk fastet når de var i nød og stor fare. De var hjelpeløse og søkte Gud i faste og stillhet.

I det NT er også faste beskrevet. Fasten var lovfestet i Israel. Hele folket skulle faste en dag i året. Men fariseerne fastet to ganger i uken (Luk 18,12). Jesus selv ba og fastet. En gang kommer disiplene til han og spør hvorfor de ikke kunne helbrede en gutt som hadde en ond ånd i seg. Jesus svarer: *Dette slaget er det bare mulig å drive ut ved bønn og faste* (Mark 9,29). Fasten tas i bruk når det er stor nød, og det ser ut som den Onde vinner. Vi lever i fiendeland. Når vi er i stor nød, må vi klamre oss til Jesus og be om hans omsorg og hjelp.

I den nye pakt er fasten frivillig (Matt 9,14ff). Men også hos de kristne er det tale om en fastedag (Apg 27,9). Det er også tale om bønn og faste ved utsendelsen av de første misjonærene. Hallesby sier at faste blant kristne blir praktisert ved særlige fristelser, avgjørende valg, når en skal utføre særlig vanskelige oppgaver og ved store kraftgjerninger.

Bønnesvar

Nytter det å be? Får vi svar på bønne? Moses sier et sted at "denne gangen" bønnhørte Gud ham. Det kan gi inntrykk av at Gud ikke alltid svarer. Vi kan tenke på Trygve Bjerkrheim sin sang: "Det er makt i de foldede hender." I koret heter det: "Det er svar underveis, engler kommer med bud. Om det drøyer, det fram dog skal nå. (Sangboken 1994, nr. 573). *Be og dere skal få, så gleden deres kan være fullkommen* (Joh 16,24). Det er ikke alltid lett å se bønnesvarene. Salmisten sier ofte: *Hvor lenge Herre?* (Salme 13,2). David ber om svar fra Gud. Og i det siste verset sier han: *Men jeg setter min lit til din miskunn, mitt hjerte skal juble over din frelse. Jeg vil synge for Herren, for han har gjort godt mot meg*. Vi har vanskelig for å forstå hvorfor Gud svarer i et tilfelle, men ikke når det gjelder alle. Vi går med spørsmål som ikke får svar her i livet.

Hvorfor er et annet uttrykk i Salmene (Salme 74). Vi undrer oss over hvorfor vonde/onde ting skjer, og spør: Hvor lenge, Herre? Når ser vi enden på tunnelen? Men nettopp det er selve bønnens vesen. Vi klarer ikke alt selv, og særlig synden som henger så fast ved oss. Derfor heter det i salme 74: *la de fattige og hjelpeløse prise ditt navn!* Salme 38,16: *Du vil svare meg, Herre, min Gud. Han som virker i oss med sin kraft og kan gjøre uendelig mye mer enn det vi ber om og forstår* (Ef 3,20). Hallesby sier det slik: "Vi ber og får svar, men forstår ikke svaret straks, ofte forstår vi det først lenge etterpå."

Hvorfor er det viktig å be?

Å be er å lukke Jesus inn i vårt liv og vår nød. *Kom til meg alle dere som strever og bærer tunge byrder, og jeg vil gi dere hvile* (Matt 11,28). Og Lina Sandell sier (Sangboken 1994, nr. 576): "En stille stund med Jesus. Å, hvilken fred den gir... En stille stund med Jesus. Den leger alle sår» Vi skal få komme med våre smerter eller utøse våre hjerter for Herren. Guds omsorg er uttrykt med ord som at han er vårt skjold, Han er mitt skjold og min frelse. *Hold alltid troens skjold høyt! Med det kan dere slukke alle den ondes brennende piler* (Ef 6,16). Vi må også huske på forbønnen som begynner lokalt og når ut til verdens ende. Bønne gir frimodighet til oss selv og til de vi ber for. Vi trenger himmelkraften som vi kan be ned over vårt arbeid og våre liv.

Oppsummering

Hva er det å be og hva er bønnens vesen? Bønn er å slippe Jesus inn i vår sjel og våre liv. Det er tre former for bønn. Vi må be om vekkelse i Norge og verden for øvrig. Det som særpreger bønne er kamp. Vi åpner for den nøden og lidelsen vi kjenner på og spør om. Men bønne taler ikke bare om klage og nød, den gir også takk, glede, jubel og lovprisning. Vi ser på verden som ligger i det onde og hører om Satans listige angrep. Men det er Jesus som er den seirende og som kan gi oss seier. Hva med bønnesvar?

Litteratur

- Brandtzæg, Johannes. 1951. *Helligjørelsen*. Oslo: Det norsk lutherske Kinamisjonsforbund
- Duewel, Wesley L. 1986. *Touch the World through Prayer*. Francis Asbury Press, Grand Rapids
- Gordon S.D. 1998. *Stillferdige taler om BØNNEN*. Lunde
- Hallesby, Ole. 1927. *Fra bønnens verden*. Luther
- Aland, Kurt. 1974. *Hva sier Luther?* Lunde
- Monsen, Marie. 1962. *Bønnens makt. Har Bibelen et evangelium for syke?* Lunde
- Roth, Ingeborg. 2004. "Bønn – en kraftkilde" Biblia
- Sangboken* 1994 (9. utgave). Oslo: Lunde forlag
- Spurgeon, C.H. 1950. *Ved kilden*. Oslo: Norsk luthersk forlag